

vtraty-osvity-pid-chas-pandemii-potribni-iakisni-osvitni-vymiriuvannia/2021/04/19/
(дата звернення 17.04.2025).

4. Як надолужити освітні втрати? Український центр оцінювання якості освіти.
URL: <https://testportal.gov.ua/yak-nadoluzhyty-osvitni-vtraty/> (дата звернення 03.04.2025).

ВИЗНАЧЕННЯ І УСВІДОМЛЕННЯ УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ ВЛАСНИХ ПРОФЕСІЙНО-КАР'ЄРНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

Морін Олег,

кандидат педагогічних наук, старший науковий
співробітник відділу виховного проєктування,
Інститут проблем виховання НАПН України, м. Київ

Актуальність проблеми визначення і усвідомлення учнівською молоддю власних професійно-кар'єрних характеристик зумовлена швидкими змінами на ринку праці, зростаючими вимогами до гнучкості, самостійності й здатності до самореалізації. У сучасному світі успішна професійна реалізація потребує не лише знань, а й усвідомлення власних інтересів, цінностей і можливостей [1]. Формування таких уявлень у здобувачів освіти ще під час навчання сприяє більш усвідомленому вибору ними професії, зниженню ризиків професійного вигорання та підвищенню якості життя у майбутньому.

Варто наголосити, що визначення і усвідомлення власних професійно-кар'єрних характеристик, це комплексний процес, який допомагає особі орієнтуватися у професійному середовищі, приймати свідомі рішення та досягати гармонії між особистими прагненнями і реаліями обраної професії.

Дієве його здійснення залежить від:

1. Розуміння особою своїх сильних і слабких сторін, здібностей, інтересів та цінностей.

2. Визначення власних майбутніх професійних цілей та пріоритетів.

3. Мотивації до навчання, саморозвитку і до кроків на шляху побудови майбутньої кар'єри.

4. Здатності до вольових зусиль у професійно-кар'єрній діяльності [3].

На нашу думку, найкращім чином забезпечує усвідомленням особою власних професійно-кар'єрних характеристик саме професійно-кар'єрна діяльність. Усвідомлення своїх здібностей, інтересів, цінностей та можливостей сприяє більш обґрунтованому вибору професійної траєкторії, підвищує мотивацію до навчання і розвитку, а також формує відповідальне ставлення до побудови кар'єри. Водночас участь у професійно-кар'єрній діяльності (тренінги, профорієнтаційні заходи, практика) допомагає краще пізнати себе, зміцнюючи ці характеристики.

Професійно-кар'єрна діяльність учнівської молоді – це активний процес пізнання себе і світу професій, що включає участь у профорієнтаційних заходах, навчальних і практичних активностях, спрямованих на формування готовності до свідомого вибору професії, планування кар'єри та розвитку професійних компетентностей. Це цілеспрямована діяльність, що сприяє самовизначенню і професійному зростанню.

Професійно-кар'єрна діяльність дозволяє підготувати здобувачів профільної середньої освіти до сучасного динамічного світу, в якому важливими є не лише академічні знання, але й адаптивність, критичне мислення, здатність до навчання протягом життя. Її можна розглядати як процес цілеспрямованого вибору, планування та реалізації здобувачами освіти кроків, спрямованих на набуття знань, навичок і компетентностей, які відповідають обраній професійній сфері, а також формування стратегії кар'єрного зростання.

Означена діяльність має дві складові, перша полягає у вивченні профільних дисциплін, участі у практичних заняттях, в освітніх і профорієнтаційних проєктах, предметних олімпіадах, у різноманітних конкурсах, тренінгах та воркшопах з розвитку «soft skills» і «hard skills», що у

комплексі закладають підґрунтя для розвитку спеціальних знань, навичок і компетентностей, необхідних у майбутньому для успішного входження у професійну діяльність. Друга, обумовлює ознайомлення з ринком праці (спектром актуальних професій і спеціальностей, вимогами роботодавців різних виробничих сфер), проходження профорієнтаційного тестування, кар'єрне консультування (індивідуальне та групове), складання індивідуального основного і резервного кар'єрних планів, що у результаті забезпечує усвідомлення особистістю перспектив кар'єрного розвитку, формування цілей і кроків для досягнення у майбутнього професійного успіху (визначення складових кар'єрної траєкторії у сенсі формулювання короткострокових і довгострокових цілей).

Підкреслюється, що нинішня модернізація змісту освіти передбачає ширше використання предметно-інтегрованого підходу до структурування навчального матеріалу, який враховує вікові особливості психічного розвитку дитини.

Таким чином, професійно-кар'єрна діяльність здобувачів освіти є ключовою у забезпеченні інтеграції освітніх і кар'єрних цілей, спрямованих на їхню успішну самореалізацію у майбутньому професійному житті.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт профільної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/66a/3b9/644/66a3b96443c48380633931.pdf>
2. Ляшенко О. І., Топузов О. М. Науковий супровід модернізації змісту базової середньої освіти: проблеми і виклики. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 4. С. 29–36. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-29-36> (дата звернення: 09.04.2025).
3. Форми і методи формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів до трудової діяльності: методичні рекомендації / З. В. Охріменко, О. Л. Морін, А. М. Шевенко, Г. Р. Вороніна; за ред.. З. В. Охріменко. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 90 с.